

Anul I. Nr. 30.

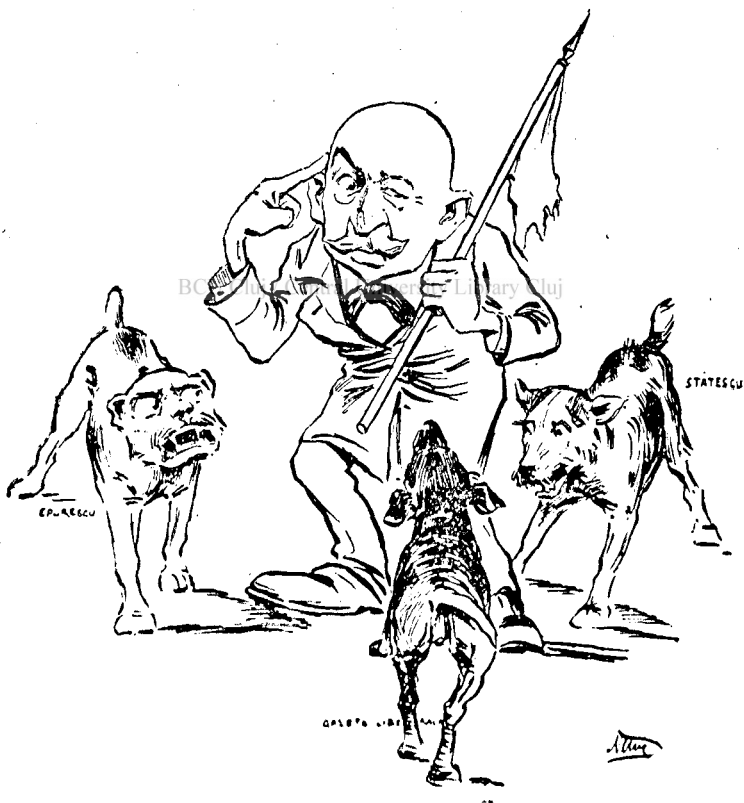
Duminică, 11 Noembrie 1901.

Moftul Român

DIRECTOR I. L. CARAGIALE

20 BANI NUMERUL

DOMNUL STURDZA

flosofează în mijlocul armoniei din
partidul liberal

RROMĂNUL

Moftangiul este eminentemente român; cu toate acestea, înainte de a fi român, el este moftangiū.

Născut dintr'o familie sĕracă dar onestă, el este fiul operelor sale și, deși democrat prin naștere, el face parte din aristocrația inteligenței, a meritului, științei, artei, culturii, scl.

Dar... născut dintr'o veche familie de adevărați boeri, cari au știut totdeauna să pună interesul patriei mai presus de interesele de clasă, renunțând la privilegiu, el, aristocratul get-beget, este adevăratul democrat...

Moftangiul este patriot hotărît, naționalist exclusiv, român pînă în măduva oaselor! Toată lumea trebuie s'o știe!

Guvernamental, saū, cînd din nenorocire nu se poate asta, opozant, moftangiul feliicită Rromânia în cazul întâiu, o deplînge în cazul al doilea, în ambele cazuri o iubește pînă la nebunie. De aceea el urĕște cu furie tot ce nu e român, tot ce nu e național.

El stimează agricultura, dar visează o industrie mare națională, care să ne scape de tributul ce'l dăm străinilor: ceea ce'l înspăimîntă este o cucerire a Rromâniei pe terenul economic de către infamii de străini, ajutați de copiii vitregi ai țărișoarei lui!

È om de partid, cîtă vreme nu'i vorba de cît de vederi asupra politicii interioare. Indată însă ce e vorba de a ne presenta față cu străinii, el crede că toți Români trebuie să uite micile pasiuni și, dîndu-și mîna fratește, să pascăcă strîns uniți față cu primejdia economică, politică, socială și culturală a Națiunii! Inimicul comun este străinul! jos Strainismul!! sus Rromânismul!!

Oricine gîndește altfel... e un trădător!

Moftangiul se găsește în toate clasele sociale; speța lui furnică pe toate caile de comunicație, (afară de

rare excepții, cu bilet gratuit) și e încuibată din cele mai mândre palaturi pînă în cea mai modestă odă de *hôtel garni*!

Moftangiul poate avea sau nu profesiune, poate fi sêrac sau bogat, prost ori deștept, nerod ori de spirit, tînăr, bătrîn, de un sex sau de altul, sau de amîndouë, el a fost, este și va fi Rromân adevêrat... Să te păzească Dumnezeu să ataci Rromânia lui ori cât de pe departe, căci moftangiul român e gata să te sdrobească.

Moftangiul român este:

Din clasele primare pînă la bacalaureat — anarhist;

De la bacalaureat pînă la primul examen de universitate — socialist;

De la primul examen pînă la licență — progresist;

De la licență pînă la slujbă — liberal;

De la slujbă pînă la pensie — conservator;

De la pensie încolo împărtășește principiile tinerimii universitare... Fii sigur că ai să 'l găsești oriunde e vreo manifestație mai mult sau mai puțin politică ori nepolitică a studenților mai mult sau mai puțin Rromâni!

CARAGIALE

EPIGRAMA

*Guță, architect de case,
Umblă foarte încântat,
Umblă beat de fericire,
— Umblă pur și simplu... beat —
Că nevasta l'a lăsat!*

NEGREA.

Din carnetul unui fost judecător

II

La curtea cu jurați.

Voicu Petre și Marin Petre, amândouă flăcăian-dri, unul de 17, celalt de 19 ani, acuzați că au omorât pe Lixandru Anghelina Văduva.

E de obicei la țară ca în noaptea Moș-Ajunului băeții să se adune la unul dintre dênși și să vegheze pînă dinspre ziuă, când pleacă cu colindețele. Fiecare dă gazdei un ban de zece pentru bătură și pentru gazul ce se arde; se chiamă *banul de lumină*.

S'au adunat de rindul ăsta la Lixandru.

Voicu și Marin i-au cerut să le mai dea ceva de bătură; dar Lixandru s'a împotrivit vĂzĂndu-i cam trecuți.

D'aici ceartă, bătae. Dacă nu l'ar fi lovit cu ciorogile în cap, Lixandru ar fi putut da cu amĂndouă de-a asvirlita: era cel mai voinic flăcău din sat. Doctorul se miră, în visum-et-reper-tum, cum a mai putut trăi zece zile cu toate oasele capului fracturate și cu o așa de grozavă meningită traumatică.

AmĂndouă acuzați, albiți la față de cele trei luni de prevenție, stau nătĂngi, buimăciți de privirile tuturilor îndreptate spre ei; nu știu unde să și ție mĂnile.

IndĂrĂtul lor Tinca, mama lor, plĂnge cu mĂna peste gură. Dincolo, partea civilă: mama mortului. E cu pĂrul sbirlit, cu privirea rĂtăcită și rea.

Președintele, adresându-se ei:

— Dumneata ești Anghelina Văduva, mama mortului?

— Eă.

— Te constituï parte civilă? Cu cât?

Anghelina se uită de jur-împrejur. (N'a pri-ceput.)

— N'auzi? Cu cât te constituï parte civilă?

— Ce e aia?

— Câte parale ceri?

Femeea vorbește repede, cu vrăjmășie și cu disperare:

— Ce? bani? să mi-l plătească pe Lixandru meu în bani?

Ce să fac cu ei? N'am ce face cu ei; că atâta am avut: pe Lixandru și mi l'a mâncat câinii ăștia, — că uite așa i se scurgea creerașii lui pe nas și nu mai știea să mai zică nici „maică„ numa arăta cu mâna la cap, — așa. N'am ce face cu banii; da să mi-i băgați în pământ un' s'a dus Lixandru meu, să iasă d'acolo când o își Lixandru meu...

Intorcându-se către acuzați, vede pe Tinca, mama lor, care plânge în tăcere.

Atunci își trece mâna peste ochi, schimbă tonul și cu o voce gravă și duioasă:

— Or mai bine nu... că decât să pătimească și măsa lor ce pătimesc eu...

Își cuprinde obrazul în mână și cu un strigăt de sfișietoare desnădejde:

— Aaaah! Tinco — Tinco! ce drag mi-era să am și eu flacău la coasă!...

LECTII DE POETICA

—EPIGRAMATICE—

I

SUPREMA LEX

Unui critic erudit.

*De cât grea erudiție
 Știi că e mai bine
 Să ai... (ca și mine)...
 Un pic de intuiție!*

II

GENUL LIRIC

Unui poet liric

*Măntrebași erî: Genul liric
 Pe ce poți să'l recunoști?
 — Intre tine și ntre dînsul
 Sunt mai mult de zece poști!*

III

GENUL EPIC

*Genul epic în Grekia
 A nșlorit cu Kir Homer....
 Astăzi se mai regăsește
 In rășboiî-Anglo-Boer!*

IV

GENUL DRAMATIC

Teatrului Național

*Gen dramatic: Zeci de-artiști,
 Iar artiste-un regiment.
 Minister subvențiune,
 Patan la direcțiune,
 Și în Marte saliment!...*

V

GEN DIDACTIC

*Gen didactic: Spanachide,
Ținc și Niger, Karr și Gion,—
Iar la coadă mucalitul,
Nentrecutul piciiu Caion!*

FIRFIRIC

DIN ALBUMUL UNEI PIANISTE

— Urare din partea vechiului său profesor, maestrul **TREMOLO** —

Să-ți fie viața o *simfonie* cerească. Când te vei mărita să ai parte de un bun și vrednic *dirijor*, care să știe bate bine *măsura*. Zi ou zi, *d'a capo al fine*, viața să vă fie un *acord perfect*. Să vă ferească Dumnezeu, marele *armonist*, de orice *disonanță*. Totuși să fii totdeauna *forte*. Chiar dacă t'ei sfădi uneori cu *dirijorul* tău, ca *intermezzo*, fă-o *pianissimo*, însă *risolluto*; caută numai să ai un *motiv chiaro e brillante*; evită cu toate astea prea multele *variațiuni* și *fiorituri*, cari nu mai intră în gustul modern. Dacă vezi că nu merge, poți s'o iei cu o *octavă* mai sus. Să trăiești *largo*, să petreceți *allegretto scherzando con brio*. Orice veți dori, *presto* să se împlinească... Și când veți fi stăpînă de casă, pentru ca menajul să meargă *cu tact* și *con motto*, nu uita să iei bine seama la *chei*.

Ion.

INVOCĂȚIE

I

Amor, tu copil sĕlbatic,
Pe la mine de-at veni,
Eu cu-o țuică și cu-o halba
Și e'un mișmaș te-aș cinsti!

Căci aş vrea să fiu în viaţă
 Beat odată şi de-amor ;
 Sunt sătul de ţuică, de bere,
 Vreaŭ să gust şi-al tău lichior!

Blond garson al mamei Vineri,
 Amor tînăr şi ştrengar,
 Nu căta că sunt pe drojdiă...
 Fă să beaŭ şi-acest pahar!

II

Săgetează pentru mine
 Cea mai gingaşă fecioară,
 După fiinţa mea splendidă,
 Fă-o, Zeule, să moară !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar eŭ tic, drept răsplată,
 Ridica-voiŭ un altar
 Intr'o hrubă renumită
 Cu vinaşuri din Cotnar !...

Pe-al tău arc fără pereche,
 Zeule, eŭ te conjur !
 Vino cât poţi mai degrabă,
 Căci te-aştept... te-aştept mahmur!

PLATON.

SFATURĂ

Nu ziceţi niciodată unei dame: vă cunosc de când
 eram copil, — ei: vă cunosc de când eraţi copil!

Un maniac

— Acum, după ce ai văzut toată casa, să-ți deschid ultima odaie; tot deodată trebuie să-ți spun că este odaia mea favorită și nu aș da-o pe tot restul casei, și pe toate bunurile pământului, pentru că *înăuntru sunt eu, e viața mea.*

Așa îmi vorbea un domn mărunț, pleșuv, de vreo 60 de ani și se pregătea să introducă o chee enormă în gura unei enorme uși a unei odăi — poate cea mai spațioasă a casei — situată într'un colț retras al corpului principal.

Cu două ceasuri înainte nu'l cunoșteam. Pe când mă plimbam cu un prietin prin oraș, ved un om bătrân, care trecea gânditor, îmbrăcat în niște haine de vară gris și cu o pălărie tot gris. Trecea cu ochii în pământ; cu un gest nervos se asigura din când în când dacă pălăria îi stă comod pe cap.

— Vezi bătrânul ăla, îmi zise prietinel, du-te la el; fă-te că-l admiri pălăria și apoi întreabă-l de unde a cumpărat'o.

Crezui că prietinel vrea să facă o glumă, comptând să facă haz de bastoanele pe cari mi le-ar fi aplicat domnul la o așa de curioasă întrebare. Dar prietinelu protestă și, increzător în bunele lui intențiuni, mă pregăteam să mă execut, cu atât mai mult cu cât presimțeam că are să se întâmple ceva neobișnuit și ardeam de nerăbdare. Am fost însă surprins că prietinelu, înainte de a ne despărți, îmi zise „la revedere” și 'mi dete întelnicire la un cunoscut restaurant pentru ora 12, incredințându-mă că, dacă voi intra în vorbă cu bătrânul acela, nu voi putea scapa curând de

dênsul. Mă cam îngrozii, căci era abea ora 9 dimineața, dar o voce lăuntrică îmi șoptea : „du-te că nu’ți va părea rău“. Plecaiū decī și, ajungând pe enigmaticul meu bătrân, după un salut curtenitor, îl întrebai :

— Domnule te rog, ești bun să’mi spui de unde ai cumpărat pălăria d-tale, căci o găsesc foarte de gust.

Orī cui m’aș fi adresat astfel, ar fi luat întrebarea mea ca o indiscrețiune, dacă nu ca impertinență, și ar fi tăcut sau s’ar fi încruntat și mi-ar fi răspuns imediat :

— Nu e treaba d-tale, domnule. Nu tot astfel a făcut omul meu. O bucurie imensă îi lumină fața, un suris frățesc, binevoitor, îi flutură pe buze și, cu o extremă amabilitate, îmi răspunde cu vocea tremurândă de emoțiune :

— De la *Fain*-tatăl, domnule; nu e așa că e drăguță? Cu un gest nervos își scoase pălăria și’mi arată căptușala, unde citii firma de mai sus... Acum te rog să’mi spui și d-ta cu cine am onoare și de unde cumperi d-ta pălăriile, căci îmi place mult și a dumitale.

— De la *Fain*-fiul, îi respunsei că eu aceeași mișcare; mă numese C...

— Așa, așa... și zi ți-a plăcut mult pălăria mea!.. zise dênsul din ce în ce mai bine dispus.

— Foarte mult, vă mulțumesc... și vă rog să mă ertați că.... (făcū o mișcare că vreaū să plec).

— Nu nu, te rog foarte mult să vii puțin cu mine... Și zi îți plac pălăriile mele... toemaî mă duceam acasă... Vraî să vezi casa mea?... Îmi pare bine că ți plac pălăriile mele... și mă strîngea tare de braț.

Intrigat peste măsură de atitudinea omului acestuia, care în câteva minute mă tutuia ca pe o veche cunoș-

tință, m'am hotărît să'l urmez și să văd cum se va sfîrși întîlnirea asta, care începuse să mă pasioneze tot așa de mult ca și pe dînsul.

Casa'i era aproape. Era mare, solid clădită, bogat ornată; se vedea că stăpînul ei nu se uitase la banî, preocupat de a face ceva frumos și traînîc. Înăuntru odăile erau tapetate, parchetate și pline de mobile mari, grele, artistice, dar simple, fără ornament, iar pe ele sta câte un vas mare de metal sau o statuie. Pe perete câte o pictură de valoare ici și colo și alt nimic. Ce era mai atrăgător, era marea curățenie care domnea pretutindenî. Parchetele ceruite păreau oglinzi; niciun fulg de praf nu zăreaî pe nicăeri și mă miram cum se poate ca un om la 60 de anî și holteiî să păstreze o casă atît de mare într'o așa de perfectă curățenie. Nu mă putui stăpîni să nu admir în gura mare ce vedeam, căci omul acesta era un artist desăvirșit. Cu ce gust erau aranjate toate, fiecare odaie păstrând individualitatea ei, așa de diferită de a celorlalte. Bătrînul părea impasibil de entuziasmul meu, pînă cînd ajunserăm la odăca misterioasă. *Înăuntru e el, e viața lui*, așa mi-a spus.

Suci checa de două orî în ușe, o deschise și intra-răm. Am rēmas uîmit și îmi făceam sforțări uriașe, îmi mușcam buzele pînă la sînge, ca să'mî stăpînesc hohotele de ris nebun carî îmi năvăleau în pept.

Inchipuiți-vē o odaie mare, de opt metri pe zece, fără nici o mobilă de cît polițe lungi cît peretele, suprapuse, pe care zăceau peste trei sute de pălării — purtate — vechi, ciudate, de forme diferite, demodate — etichetate și aranjate una după alta în ordine cronologică, începēnd cu anul 1841, data nașterei bătrînului, pînă la 1901, subt care an erau deja

trei pălării; cea din capul lui era a patra și cine știe dacă nu mai cumpără încă două pînă la 1902, Ianuarie. — Erau aci toate pălăriile ce omul acesta purtase de la naștere pînă acum. De la scufița noului născut pînă la actuala pălărie griș, cu care l'am întîlnit, păstrase toate pălăriile intermediare.

Ceea ce era caraghios era mulțimea formelor și dimensiunilor amestecate fără nicio estetică, dar după o severă ordine cronologică. O șapeă de voiajiu așezată lingă un fes, o pălărie de pae lingă un joben, o tichie lingă o căciulă și așa mai departe: odaea asta semăna cu un vast eimitir de pălării.

Sub anul nașterii se vedeau patru scufițe de copil de țîță; anul următor scufițele se schimbară în berete cu forme vechi de 'ți venea să rizi să te strîmbi. Cu mersul anilor veneau: șepeți de marinari, pălării de pae cu panglici, pălării de diferite culori și așa crescendo pînă la primul joben, care era sub anul 1860, adică de la 19 ani. De aci încolo erau pălării rotunde, de culori diferite, elacuri, jobene, pălării de pae, căciuli, variind după diferitele mode, cari s'au succedat pînă acum.

— Ale cui sunt astea, îl întrebaî eu, după ce isbutii să'mi stăpînese risul.

— Ce, nu ghicești?.. ale mele... pălăriile mele!

— Cum, atâtea?

— Da... poate te miri, dar așa este. Sunt aci toate pălăriile mele, pe cari le-am purtat de 60 de ani. Pîna la vîrsta de zeco ani mi le-a păstrat mama într'o ladă, zicînd ea să mi le dea cînd voi fi mare, ea să'mi amintese din copilărie. După ce a murit mama—aveam 12 ani—mi-a rămas vre-o 60 de pălării, pe cari le-am păstrat și de atunci am adăugat una câte una

la ele pînă acum: Incepuse să'mî placă și mie să le am și nu mă puteam stăpîni să nu le păstrez pe cele învechite, așa că pe la 20 de ani începusem să simt nevoia să le văd în fiecare zi. Dragostea asta a crescut mereu și azi trebuie să stați cîte 3—4 ore în mijlocul lor și aș fi cel mai nenorocit dacă mi-ar lipsi vreuna. Vezi ce uși solide am la odaea aceasta... iar la ferestre am gratii!

Oricine vine la mine, îl duc și i le arăt, iar adineauri în tîrg, când mi-ai vorbit de pălărie, ai devenit fratele meu.... mi-ai cucerit inima. Știu bine că lumea de aci îmi zice „*maniacul*“; îi las pe toți să urle; niște incuți, domnule, niște nesimțitori.... Eu nu sunt maniac, eu sunt comoară de simțire, eu sunt poet! Maniac ești când ai un obicei prostesc, stupid, absurd, cum e spre exemplu să faci colecție de timbre sau de cărți postale, dar când ai un obicei cu folos real, imediat, cu influență salvatoare asupra moralului, asta nu mai e manie: este luptă pentru viață?!

Da, e luptă pentru existență—continuă transportat bătrînul—căci aci e viața mea! Fiecare din domniavoastră aveți o ocupație cu care trăiți, o îndeletnicire cu care vă înduleți momentele vieții și cu care vă procurați plăceri morale și materiale. Eu am avere, n'am nevoie de bani și singura mea mulțumire este evocarea trecutului, căci trăiesc din trecut. Ce poate să'mî amintească mai bine trecutul decât pălăriile astea? Aci o comoara mea, aci e viața mea, aci trăiesc, aci e biserica mea, aci e hrana mea zilnică!

..... Fiecare pălărie își are trecutul ei, povestea ei. Povestea tuturilor e povestea vieții mele. Iată scufița, care o aveam în cap când am zis primele vorbe. Iată pălărioara, care știe când mi-a eșit primul dinte și

căciula care mi-a văzut, căzând, pe cel din urmă. Privește pălăria de licean, care a asistat la prima răsucire de mustață, iată jobenul cu care am avut prima întâlnire de dragoste.... toate sunt momente rupte din sufletul meu.

... Iată pălăria aceasta neagră: e străpunsă pe două părți de glonțul primului duel și șapca asta, în căptușala căreia am găsit prima scrisoare de dragoste, pusă de mânușile ei, prefăcându-se că se joacă cu dânsa....

... De ridică oricare din aceste pălării, găsești un bilet, pe care e scrisă biografia pe scurt a pălăriei respective, ziua cumpărării, ziua scoaterii din us și evenimentele cele mai importante ale vieții mele între aceste două date. Niciuna însă n'a fost purtată mai mult de trei luni, de aceea toate se pot încă purta, dacă moda nu le-a condamnat.

... Prin urmare, vezi câtă nedreptate aș să-mi zică „maniac,” căci eu prin asta traiesc: din reîmprospătarea trecutului; de aceea am ajuns la vîrsta asta sănătos, și după cum vezi, mă țin încă bine... Ei nu pot să priceapă lucruri de domeniul sufletesc, căci sunt înecați în prosa zilnică, dar când ai sufletul simțitor, când ești poet din fire, imaginea trecutului este singura mîngăere a vieții.

... Așa îmi vorbea bătrînul și eu mă uitam la el lung, găsind că prea judecă sănătos pentru un maniac și că prea e maniac pentru un om sănătos.

În mijlocul odăiei, pe o mobilă curioasă, era o cutie patrată, cu geam, în care trona mîndru un joben turtit. Se vedea, după poziția mobilei, după locul cutiei, că acest joben era obiectul unei atențiuni deosebite. Deasupra, pe o placă de aur, era săpat: „sal-

vavit *MDCCLXXV*". Intrigat cerui deslușire:

— Da, este *jobenul salvator*, perla colecției mele, emblema vieții mele, căci m'a scăpat de la moarte... Acum 25 de ani—erau abea trei zile de când îl cumpărasem—mă aflam într'o băcănie mare de aci și luam cu un amic al meu cîte un pelin. De odată o căpățină de zahăr se desprinde din tavan și mă lovește în cap. Jobenul s'a turtit, mi-a intrat pe urechi, dar am scăpat de moarte. Imediat l'am scos din us și i-am dat locul de frunte în acest salon, iar pălărierului, de la care l'am cumpărat, i-am dăruit o sută de lei.

— Și cum, îl întrebaî eū, în mijlocul acestor pălării, domniata ești deplin fericit, nu mai ai nimic de dorit în lume, nici un vierme nu te roade?

Un oftat lung precedă rĂspunsul sĂu:

— Ba da, am și eū o durere ca orice om și... vorba lui Solon: înainte de moarte nici eū nu mă pot socoti deplin fericit. Am o grijă, care este singurul nor al vieții mele: aș vrea ca opera mea să fie desăvirșită și să am, ca încheere a ei, .. și pălăria care'mi va sta pe coșciug la moartea mea. Dar cine să mai aibă grijă și de ea... știî cum e lumea de azi, dacî nu'ți faci tu, nu ești sigur de nimic. Asta mă roade, grija asta mă consumă!

Oftă iar adănc și o lacrimă-i luci la colțul pleoapelor. Era singurul punct negru la orizontul vieții lui de șaptezeci de ani!

GEORGE CAÏR

O C U G E T A R E

Artistul trebuie să fie barbat; musele sunt femei.

UN VIS ORIBIL

Da.... Nebun!

*Disprețuesc onori, avere;
De slavă m'am hrănit destul!
Alt orizont privirea-mi cere:
De-așa nimicuri sunt sătul!*

*Să nu-mi asvîrle-atotputinții
Nicio favoare... Nu! n'o vreaū!
Am o comoară 'n fundul minții;
De-ajuns îmi sunt acuma eū!*

*Trec astăzi ignorat prin lume,
Dar, traîníc, las în viitor
Un semn, o glorie, un nume,
Acestui imbecil popor!*

*Să linguşesc telurici patemi?
Reptilă eū?... Prea mândru sunt!...
Apollo calea demnă-arate'mi
Pe-acest tîmpit, senil pămënt.*

*Mulțimo brută și ingrată!
Cu-a mea cântare nu putui
În viață-mi să to mișc odată...
Și-odat'.. o să-mi ridicî statui.*

*„A? ești nebun!“ mi-aū zis mișeii,
„Da, sunt nebun!“ răspuns-am eū...
Cu voi strigăū și fariseii
Crucificând un Dumnezoū.*

*Tenebre fără fund mă 'nghită
De-oiū face din divinu harfă*

O palidă prostituită,
Și din cântarea mea o marfă!

Pe coardele acestei lire
Voiu întona un cânt sublim:
Poet sunt! Nu voiu umilire..
Poetii... nu ne umilim!

INTELECTUAL.

O NEDREPTATE

Adevărul a publicat la informații că d. Iuliu Dragomirescu a fost chemat de d. Hamangiu spre a fi înștiințat că e dat în judecată pentru teoriile etico-religioase ce cuprinde romanul *Pe Catafale*.

Mărturisese sincer: două zile am fost foarte trist; dimineața cumpăram *Patriotul*, îl întorceam pe toate paginile, căutând romanul *Pe Catafale*... dar nu-l găseam...

☞ D'abia luni mi-am venit în borondie: romanul mult iubit suferise o mică eclipsă, dar nu dispăruse încă în lumea cealaltă.

Așa fiind, să mi se dea voie să intervin în fața opiniei publice și a dlui jude Hamangiu în favorul tînărului romancier Iuliu Dragomirescu.

Cititorii noștri știu că noi întreținem cu poetul Iuliu strânse relațiuni poetice, prin urmare, n'o să surprindă pe nimeni faptul că noi îl apărăm.

Da, îl apărăm pe poet contra judecătorului și toată dreptatea e de partea noastră.

Mă rog:

Pe Catafale e roman?...

Nu! Nu poate s'o susțină nimeni, afară de autor, al cărui cuvânt însă nu comptează.

Chiar dacă *Pe Catafale* e roman, e bun însă?...

Nu!... Asta pot s'o spună toți căți l'au citit și cu

mai multă dreptate încă cei cari nu l'au citit; căci *nu l'au citit*, fiindcă le-a fost imposibil.

Dăm o pildă, luată din foia No. 38:

PRO CORONA

Din florile buzelor tale ai stors
zîmbete roșii
de sângele celor cari au căzut
iubindu-te.

Și ochii tîi două isvoare de cântec
ca flăcări smerite 'n extase,
ah, mari ochi negri se 'nchiagă 'n regate
Cosinzeană.

Cine poate să'și închipue acești două ochi negri ai Martei, pe cari îi cântă poetul? Cine?

Ochii sunt „două isvoare de cântec“; aceste isvoare sunt „ca flăcări smerite“ și încă nu, numai „smerite“, dar și în „extase“; pe de-asupra acești „mari ochi negri“ „se 'nchiagă 'n regate!“

Măi întrebăm: cine'și poate închipui că acești două ochi sunt ai Cosinzeanei?..

Imposibil; dar oricine, să fie lefter sau literat serios, va vedea că strofa aceasta e cel mult o harabură de inconștient, dar nu acord de liră!

Andrei, eroul romanului *Pe Catafalc*, e însuși autorul; ce vrea el?..

O spune singur:

— Eu vreau o sută de lire într'o singură coardă!..

Cine ar putea spune că asemenea om e periculos, chiar când serie?!

Iată și un crâmpeiu de dialog între Andrei-Iuliă și Eleonora.

— ... Vrei să muncesc, să fac avere ca burghezii?

— E nobil.

— E teribil.... pînă a nu te cunoaște speram...

— Da? ce anume?

— Ba încă eri cineva te-a observat, când te desbrăcași, prin broasca ușii...

— Vai ce stricat, exclamă pudica.

— Stricat eă?! *Sunt virgin!*...

Ēi, ai înțeles, domnule Hamangiu, cu cine ai de-a face?... Cu un virgin, cu un biet mucea-bacalaureat, care 'și închipue că o culme a sfințeniei și idealului său e să se uite prin broasca ușei la o fată în costum... pudic!... Aide, domnule Hamangiu, retrage orice urmărire cntra acestui băețandru cu închipuirea bolnavă și slăbită de excitante ruinătoare, — vezi realitatea așa cum e!... Dumneata, când ai citit pe *Pe Catafalce*, probabil că ți-ai închipuit că autorul e un stricat de cea mai... Călătorescu specie, dar cînd l-ai văzut pe Dragomirescu, apărînd poetic și jerpelit în cabinetul d-tale, atunci desigur că ai simțit ce crudă nedreptate ai făcut crezînd un minuțel măcar că un tîner imberb și imbecil ca Iuliū e un corupător!...

Nu, domnule judecător. Iuliū Dragomirescu nu poate să corupă pe nimeni și iată de ce:

În *pronaosul romanului Pe Catafalce*, Iuliū Dragomirescu scrie:

„Din cărți adînci și greu înțelese, sufletul meu a luat mult folos... Asemeni Voevodului legendar care întors din aventuri faimoase e îngăduit să contemple o clipă *nuditatea goală* a adoratei sale... „*flori duioase vor depune fecioarele pe un mormînt*“.

Pe al cărui mormînt?... Pe al lui Iuliū Dragomirescu, nici vorbă, care 'și închipue că cea mai frumoasă comparație pentru o satisfacție ideală e a contempla o clipă nuditatea adoratei, și nu o nuditate voluptoasă, ci una spanachidistă, fiindcă nuditatea, în capul stîlcit al lui Iuliū, primește epitetul goală...

Nu, domnule Hamangiu, Spanachido, chiar cînd e virgin, mistic, etico-religios, *Pe Catafalce*,—Iuliū Dragomirescu în sfîrșit,—nu e periculos, ci e ridicul și nu s'a văzut pe lume leac mai bun pentru scriitorii otrăvitori de cît ridiculul!

De ce te temi dumneata, domnule Hamangiu? Te temi că acei cari vor citi *Pe Catafalce* se vor corupe?... O, ce naivitate!.. Înțeleg să se amuse cineva cu această lectură, dar să se corupă, e absolut imposibil!

Andreiū zice într'un loc:

— ...Tu rumegi visuri negre..."

De cine credeți că e vorba: de o vacă sau de o vițică?... Ași, de o fată, de Marta, căreia Andreiū-Iuliū îi zice soră, fee neatinsă, etc., etc.

Spune, domnule Hamangiu, nu'i o nedreptate teribilă, o crimă, să iai în serios pe asemenea mângă-litor infam de hârtie?

Intr'un loc Andreiū spune Eleonorei că visul său e o *nebunie genială, măreață*, și inofensivă, putem adăoga noi; n'aveți de cât să citiți câteva rânduri mai departe:

— Așa dar, sunt sublim Leonora!...

Ai auzit, domnule Hamangiu, ai înțeles? Nu'i așa că rizi și regreti că ai făcut o oribilă nedreptate de a chema la răspundere pe un iresponsabil?!...

*
* *

Imi permit să dau un sfat I. P. S. S. Mitropolitului Primat:

Dintre toți tinerii cari se fac devoți, desigur Iuliū Dragomirescu e cel mai de preferat.

Dece?

Fiindcă, pe când alții sunt creștini din interes, el e din... boală, mizerie, grandomanie... etc. Când el serie ceva, crede că lucrează geniul într'insul, și nu'i vine a crede sormanul de dânsul, că e un ultim rest din creșterea lui terciuit, sbuciumat, bolnav...

Hristos a zis: Iubește pe aproapele tău... Nimic n'ar fi mai de dorit de cât ca Biserica noastră să dea un exemplu: să'l iubească pe Iuliū Dragomirescu așa cum merită el: copil bolnav, prăpădit, neputincios!... Biserica să se folosească de întempleră că acest băiat are aplicație spre misticism, religie și dorște să se calugărească... Ei bine, I. P. S. S. Mitropolitul ar face o faptă adevărat creștinească dacă i-ar înlesni lui Dragomirescu drumul spre călugărie, unde postul, rugăciunile, munca, i-ar prii, suntom siguri!..

Nu condamnându'l veți face dintr'insul om de ome-

nie, ci ajutându'l să intre în adevărata cale a Domnului!...

Disciplina tagmei călugărești îl va cuminți, fără îndoială!..

FARMAZON

Post-scriptum — „Patriotul“ susține că poetul Iuliu în adevăr a fost chemat de d. Hamangiu, însă n'a fost dat în judecată, ci a primit numai niște amicale și politicoase observații. Ori-cum ar sta chestia aceasta, noi suntem siguri că, după citirea articolului nostru, d. Hamangiu va clasa pe Iuliu așa cum merită, uitând orice pornire belicoasă împotriva'i.

FAR.

FENOMENAL

Când bărbatul vrea să fie
Très gentil cu-a lui soție,
Amândouă merg iute, fuga
Să bea bere de Azuga!

Când femeea'i obosită
De menaj și plictisită,
Leacul e să bea de-a fugu
Țapă și halbe de Azuga!

Când poetul n'are rime
La poemele'i sublime,
La Gambrinus el dă fuga
Și bea bere de Azuga!

Chiar și Sturdza, premierul,
Radiyon, juvelierul,
Aă bătut cu postă, fuga,
Câte cincă țapă bere Azuga!..

ELECTRIC

Magistral și madrigal

(Articol de reportaj)

În urma citirii de către grefier a sentinței tribunalului de Ilfov secția II-a, care a achitat pe inculpați, d. președinte Paleologu pune următoarele întrebări inculpatei Nelly Bozianu:

I. Ești măritată?

R. Am fost și sunt, dar nu trăesc cu soțul.

I. A! nu trăești cu soțul! Ești o femeie rea! Unde ai fost profesoară?

R. La pensionatul Negoescu.

I. Când ai eșit din pension, cu ce te gândeai să trăești?

R. Voiam să'mi caut un loc de guvernantă.

I. (ironic) Tu guvernantă?! Halal de guvernantă! Cum ai făcut cunoștință cu familia Popazu?

R. Prin bărbatul meu.

I. Să'i fie rușine obrazului dacă, cunoscându-te, te-a recomandat într'o casă onestă!! Ce atitudine ai avut în drumul spre șosea?

R. Am mers ca două prietene, când Lili mî-a spus că suntem urmărite de doi domni.

I. (revoltat) Taci, mincinoaso! E imposibil ca o fată, Lili, să fi observat cea dintâi astfel de lucruri necunoscute ei. Ce conversație ați avut în urma *legiuitorilor* recomandățiunii?

R. Am vorbit și în urmă ne-am dus să luăm o bere.

I. Cum să face că d-ta, care făceați pe «pruda», te-ai dus cu niște *haimanale* de teapa lor, la grădina populară, grădină unde se adună toate haimanalele din București?

R. ??

I. Nu te-ai gândit, pupăză, că faci o crimă socială, când te-ai dus să faci beție cu o fată de 15 ani?

R. Era de 19.

I. Pe lângă că ai făcut o mârșăvie, acum ești și taler cu două fețe? (sentimental) Acum cauți să arunci rușinea asupra memoriei sărmanei fete, făcând-o și bătrână?!

R. Ertăți-mă!!

I. (cu scârbă) Nu scânci, miorlăitură ce ești; mai bine răspunde la întrebări: La chef ați avut lăutari?

R. Da.

I. Și cum ai lăsat, rablă bătrână, pe țigani să cânte obscenități?

R. Dacă i-a plăcut fetei!?!

I. Imposibil, ticăloaso, să-i placă unei fete muzică obscenă! Spune, îți ordon, cum i-ai lăsat?

R. N'am știut ce fac; eram beată.

I. Va să zică ești alcoolică, pastramă nesărată! Nu era mai bine, stărpitură, decât să-ți fi pierdut timpul cu vagabonții, să fi citit *Revista antialcoolică*?! Dacă ai fi citit-o, astăzi nu erai aci.

R. Am s'o citesc; ertați-mă, n'am să mai beau!

I. Ce-ați făcut în urmă?

R. Am mers la hotel; am spus că d-șoara e virgină.

I. (ducându-și mâna în buzunarul pantalonilor) Dar te-ai desbrăcat, nerușinato, și te-ai culcat cu ăla cu ... cu... Zane. (sentențios) Ai dat un *par exemplu* de lupanar!

R. Eram zăpăcită.

I. Dacă erai zăpăcită, de ce nu te-ai spânzurat, ciurma găinilor?! Nu te vezi cât ești de urită și bătrână?

(Bozianca plânge cu hohote).

I. Zit! Cartoafă nenorocită, nu mai plânge, căci Noi nu judecăm după milă (magistral) ci după fapte, pupuză țuguiață. Mie personal imi faci scârbă; imi vine să vârs.

Președintele se scoală, tușește și scuipă.

I. Spune, mediatoare infamă, ai luat bani?

R. N'am luat.

I. Atunci natura ta *lascivă*, te-a determinat la această scârboasă afacere.

R. Nu știu ce e aia *lascivă*.

I. Va-să-zică ești și incultă! Va-să-zică ți-ai dat socoteală de crima pe care ai comis-o, cinico, criminalo!

R. Am greșit.

I. Dar pe potlogarii ăia i-ai cunoscut mai dinainte?

R. Nu; sunt o nenorocită!

I. (declamator) Da, o nenorocită; o zăpăcită! o jigodie! o târțiță! o mangafa! o lascivă esterică! o cârpă de oală! *Une salle grue!* o păcătoasă! o lepădătură! o damă obosită! O... o... o rablă bătrână! O... o... o...! Du-te dracului scorpie scârboasă!

Și magistratul căzu *fatigat* pe scaunul său magistral...

Dacă d-lui Paleologu îi pare prea exagerat articolul nostru, îl rugăm să citească dările de saamă și din celelalte ziare... Cu d-sa magistratura, constatăm cu imparțialitate, a atins dealul urbanității.

C. A. ZABAN

Clopotarii!

(Pe aria: „Somnoroase pășerele“)

Tineri clopotari de viță
Pe la cafenea s'adună,
Pe lângă casierilă
Și tot sună!

Doar fringhia-i resistentă,
Ochii ei te scot din minte;
Berea este excelentă,
Înainte!

Un bătrân care datează
 După când era falanga,
 D'un an o asediază....
 Banbalanga !

În zori pleacă biata fată,
 O 'nsoțesc toți împreună !
 Ce păcat că-i măritată,
 Noapte bună !

CAIR.

Omenești, prea omenești

(*Scrisoare de dragoste*)

Un student dia Iași a trimis unei domnișoare următoarea epistolă :

Stimabilă Domnișoară,

Mii de scuse n'ar putea motiva pasul pe care și de astădată 'l fac. Niște eventualități ocazionale m'aū făcut a păși pe niște căi nesigure, pe a căror bază am pus toată încrederea. Însă toate acestea și curajul de care m'am servit și-aū avut consecințele meritorii.

Însă vina cea mare nu este a mea proprie, ci, servindu-mă iarăși de scuse, este a frumuseței și artei creaturei din penelul căreia a eșit întruparea persoanei, ce admir cu atâta nesațiu.

Poate mă veți considera ca un obraznic, dar nu acesta e actul, ci impulsul unei inimă și al unui spirit, ce se consumă din orele prime în cari v'am văzut.

A trecut anul de la prima dată când v'am văzut și daū zi după zi și oră după oră a vă admira, a vă privi, a vă smulge tot ce e mai aacru :

— «Amorul sfânt din cer căzut», amor pe care vi'l conserv și'l voūi conserva chiar în cazul unor refuze, pe

care inima domniei-voastre cea nobilă le va împrăştia în ochii acelui adorator ce nu merită poate amorul acesta.

Dar, stimabilă domnişoară, — totul ce vă destăinuesc nu sunt numai vorbe goale, sunt adevăratele simţiminte ce inima 'mă-a suferit, suferă şi va suferi.

Din momentul prim am devenit un ilusionar cu idealuri visionare, create ca să pot duce o viaţă în valurile suferinţei ce 'mă-a zdrobit totul, afară de inima ce palpită veşnic de neastîmpăr.

Tot idealul frumoasei creaturi, după a cărei umbră am alergat în lume, l-am găsit întrupat în fiinţa dv. cea nobilă şi graţioasă.

Orişice valori şi vânturi vor voi a 'mă schimba, îşi va ajunge poate scopul în unele, — dar, — gândul de ochii ce m'a s'getat odată şi m'a făcut să oftez pentru prima oară mi-e peste imposibil ca să uit ...

«Şi timpul, dragă, ce toate şterge,

Nu mă va face a te uita».

Nemuritoarele versuri la mine au devenit realitate.

S'a zis:

1) Prin speranţă 'şi intemează corăbierul voiajiul.

2) Crede şi te vei mintui.

3) Iubirea... ce deviză o aşteaptă ?...

Dacă ochii d-voastră vor revărsa un milimetru dintr'o rază de speranţă, „mă voiū mântui“. Dacă prin speranţa mea nu sunt înşelat, dacă cele zise fi-vor primite şi nu reprobate, atunci şi numai atunci cred, stimabilă duduie, c'am păşit pe o cale sigură, ferindu-mă din trecut. Poate prin stitul, prin cutesanţa celor adresate v'am supărat prea mult şi încă intensitatea conţinutului prea obositoare.

Dacă prin manierele mele şi prin lipsa de complexenţă

am fost obrasnic, scuzați-mă și de astădată, și vă rog dați-mi un răspuns, fie negativ, fie mai bine afirmativ, rămânând ca'n cele ulterioare a vă scrie mai detaliat și sub alte condiții.

Revin iarăși și vă rog a-mi răspunde mai curînd, fiindcă sunt îndoelnic în speranțele ce am.

Al domniei-voastre adorator și sclav,
pe-a cărui inimă și azi după timpuri o
posedați înlănțuită

Cu stimă,

Al. Ch.

Pentru copie

MAN.

S O N E T

BCU Cluj / Central University *D. Ilie Cluj* s'a logodit cu
d-șoara...

S'a stîns viața blîndului Ilie!
Pe străzi curtenitor nu-l mai zărești;
Iar cînd întemplător îl întelnești
Perdut îl afli în melancolie.

Nu încerca voios să-î mai vorbești,
E stînsă vocea-î, mintea-î e pustie!
La chef și bal și orice veselie
El a jurat de-acum să nu-l găsești.

Ca în mormînt tăcere e în casă.
Sinistru, ceasul mezu-nopței bate...
Ilie însă'n pat amar se sbate;

În plîns, în vrerea chinului se lasă,
Șoptind arar cu vocea 'ntunecată:
„Perdută mi-ești și moartă tot deodată“.

Zimucea

FAUNUS.

CURAJOS

Domnul Alexandru Macedonsky, ilustrul poet român, s'a băgat de două săptămâni cu *Forța morală* cu tot...! *între cotețe* și nu'i e teamă că'l va mânca Const. Cantilli!

Iată ce'nsemnează să ai cu tine *Forța Morală*!!

EȘI AFARĂ

Sub fereastra casei tale
Dese ori am tremurat,
Pentru tine, subțirico,
Pêrueli am încasat!

Dar ori câtă neplăcere
Pentru tine am răbdat,
Tot nu m'am descurajat!

Ingerașe, eși afară,
Aș vrea mult să'ți pot vorbi;
Sunt nerăbdător să aflu
De consimți a mă iubi.

Eși iubito, fie'ți milă,
Nu te teme de belea:
Știu că măta nu'i acasă,
Iar habaca'i la teșghea l...

TEMISTOCLE.

ULTIMA ORĂ

Citim în ziarul *Universul*:

A apărut *Eglè*, poem *aromatic* în 5 acte de d. L. Dauș.
Felicitările noastre autorului poemului și corectorului
Universului.

TOT MITICA

E serată literară la amicul Costică. Un poet citește o poemă, care cuprinde o sumedenie de flori.

La un moment dat Costică zice autorului:

— Pardon, monșer, da floarea asta e de câmp, nu de munte, cum zici dumneata.

— E de munte, domnule Costică, replică autorul cu autoritate.

— Ba e de coastă, domnilor, strigă Mitică, spre a tăia controversa.

La 15 Noembrie apare

Almanahul

„**Moftului Român**“

de

Caragiale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PREȚUL 1 LEU

A apărut în Editura Librăriei

Soceeu & Comp.

Momente

de

Caragiale

Prețul 3 lei

Va apare în curînd:

SPRE INFINIT

volumul de versuri al talentatei poete

María Popescu

Redacția și Administrația

LA

TIPOGRAFIA „EMINESCU”

STRADA SĂRINDAR, 10

Fabrica de bere Azuga

BCU Cluj / Central Library Cluj

BERARIA

GAMBRINUS

DIRECȚIA PERSONALĂ

A DOMNULUI CARAGIALE

Bere Coroana și Salvator